290 szám.

A „KELET" előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik a „Kelet" mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.
Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 12-ik szám.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.
Egy négyszög czentiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhau) der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10 Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fogadási irodája Budapesten Szervitatér 3. sz.
Nyilttéri czikkek
garmond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizenegyedik évfolyam. 1881. Kolozsvár, csütörtök, deczember 22

Előfizetési felhivás a „KELET" 1882-dik évi, tizenkettődik évfolyamára.

Elengedik nekünk tisztelt olvasóink, hogy mi előfietési felhivásul a nagy dobot döngessük és mellünket verve, a kongó frázisokat szórjuk azon forintok elbüvölésére, melyekkel kegyesek lehetővé tenni, hogy e téren jó lelkiismeretünk szerint hazánk ügyét szolgáljuk. Mi keresett szavak nélkül egyszerüen kérjük olvasóinkat, hogy a mennyiben érdemesek voltunk reá, jövőben se vonják meg támogatásukat, s ha nem feleltünk volna meg mindenben kivánságaiknak eddig, tegyék fel ügybuzgalmunkról, hogy iparkodni fogunk lapunk további javitásával e pártolásra érdemesekké válni ezután.

A politikai szemkápráztatás, nagyotmondás, tűz-szórás ily könnyenhivő, lobbadékony kedélyü nemzet előtt nem lehet a mi mesterségünk, s a hazára üdvösebbnek, magunkra nézve magasztosabb feladatnak tekintjük, ha erőink tulbecsülése, kalandos tervek és hiu remények felköltése, az örökre ridegnek maradó köznapi élettel való elégületlenség s a mindent koczkáztatni kész elkeseredés szitása helyett, a nemzeti erő gyarapitásában, a lélek- és szivnemesitő munkában, az élet terheinek viselésére a kitartásban és szenvedéseinek békés orvoslásában lehetünk a haza népének egyik szerény kalauza.

E munka, meglehet, kevesebb külső népszerüséget, de több benső örömet terem; czélunk azonban nem a nép kegyét megnyerni, hanem használni neki. E czélra a nemzet többségének és kormányának utait követjük, de nem következik ebből, hogy a nevökben elkövetett hibákat és visszaéléseket palástoljuk; ellenkezőleg azoknak elfogulatlan feltárásával alkalmat nyujtván az orvoslásra, szolgálni vélünk pártunk és hazánk ügyének. Fel is szólitunk mindenkit, hogy a mielőtt a közbajokból és viszaélésekből kalandos tervek számára szolgáltatna fegyvert, tegye próbára az intéző körök jóakaratát. Jogos panaszok, sőt a tárgyilagos ellenvélemények előtt is lapunk mindig tárva lesz.

Egyebekben törekszünk jó lapot szerkeszteni, a hasznost egyesiteni a nemesen mulattatóval s a magunk jutalmának fogjuk tekinteni, ha többet adhatunk, mint a mennyit igérünk.

A „Kelet" előfizetési ára:

Egész évre	16 frt.
Fél évre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 „ 50 kr.

Békésy Károly,
a „Kelet" szerkesztője.

A MENTELMI JOG.

A képviselőház legutóbbi gyűlésében egy mentelmi ügyet tárgyalt, s ez alkalmat mi is megragadjuk arra, hogy a magyar parlament tagjainak e kiváltságáról elmondjunk egyet-mást. A parlament tagjainak mentelmi joga sokkal nagyobb fontossággal birt régebben, mint mai napság. Valamennyi országgyűlés egészben, vagy részben harczot kellett, hogy vívjon az uralkodó házakkal, a melyek rendszerint hatalmasabbak voltak az előbbieknél. Részint tehát azért, hogy egy más hatalommal szemben a parlament saját tagjainak szólás-szabadságát, a szabad parlamenti birálati jogot fentarthassa magának, s tagjait politikai magatartásukért bűntetés ne érhesse, bizonyos mérvü sérthetetlenséget kötöttek ki a képviselők részére.

Ma már azonban egészen átalakultak a viszonyok, az itélő biróságok sem az uralkodó háznak, sem a kormánynak nem közegei többé, s elmondhatnók, hogy minden alkotmányos érzésü állam függetlenné tette a hatalomtól az igazságot.

A birói függetlenségről szóló törvény hazánkban is nagy átalakitásokat vitt véghez s talán eljöttnek mondhatjuk idejét, hogy bármelyik biróság bármely hatalommal szemben a földön, függetlenül ki meri mondani itéletét; az iránt pedig senkit sem fenyeget semmi veszély, hogy e független biróságok elől más forum elé vitetnék ügye. Ily körülmények között a képviselők is biztositva vannak az iránt, hogy csak a saját magok által alkotott törvények rendes folyamának teszik ki magukat, ha a biróságokkal szemben nem keresnek maguknak védelmet az országháznál. A mentelmi ügyek eddig fennforgott esetei eléggé igazolják, hogy menynyire különböznek a biróságok megkeresései azon felsőbb hatalomtól származó régi veszélyektől, a melyekkel szemben eredetileg a mentelmi jog intézménye fennáll. Maga a „zaklatás" szó, a mely ez idő szerint a magyar parlamentben a képviselők immunitását foglalja magában, már éreztetni kezdi, hogy a parlamentben, vagy azon kivül a képviselői minőségben véghez vitt tettek, vagy nyilatkozatok miatt csupán voltak felruházva a képviselők a sérthetetlenséggel, és „zaklatás"-nak eredetileg csak azon vizsgálatokat érthették, a melyek a képviselői ténykedések miatt indittattak meg. Minthogy azonban a zaklatás ilyen faja egészen kiment hazánkban a divatból, most már a parlament a képzelhető legszélesebb értelmezést adja e szónak, s a mint épen az országgyülési hangulat hozza magával, a szerint látnak vagy nem látnak zaklatást valamely vizsgálatban. Igy tekintve a dolgot, eredetileg minden vizsgálat zaklatás, a mennyiben azt jelenti, hogy valakinek utána hordják a cserepet.

Ha pedig azt kutatjuk, hogy valakit igazságosan idéznek a biróság elé, vagy nem, akkor a parlamentnek kell birósággá alakulnia, a mire se nem alkalmas, se nem képes.

Az ügyek természete szerint pedig szintén nincs osztályozva a zaklatás minősége, s ha például az államügyészség hivatalból valamely igazságos ügyben tesz a képviselő ellen lépést, ekkor sem állhatna az országgyülésnek jogában, hogy bűnös tagjait a törvénnyel szemben védelmébe vegye. Ekkor pedig előáll azon kérdés, ha vajjon igazságos-e az ügy, vagy nem? tehát a parlament tulajdonképen birói széket ül, még pedig a nélkül, hogy a feleket megidézné és tárgyalást folytatna. Ezen criteriumok nélkül pedig józan felfogással nem képzelhetni helyes itéletet.

Kiviláglik a felsoroltakból, hogy a mentelmi jog mai értelmezésében, részint összezavarja az országgyülést az igazságszolgáltatással, részint nem ad az egyöntetü eljárásra nézve elégséges támpontokat és a magyar parlamentre nézve fennálló fogalmazásban a pártatlan igazság ügyét a pártok jóindulatától teszi függővé. A különböző országgyülésnek mentelmi ügyekben eddig hozott határozatai eléggé igazolják azt, hogy a magyar parlament eljárásában idevonatkozólag nincs összefüggés, s a mentelmi jog a képviselőkre nézve igazságtalan kiváltság.

A valódi immunitás a biróságok függetlenségében rejlik, s ha nem volna meg ezt kellene a magyar parlamentnek megteremtenie, gondoskodnia arról, hogy a biróságok politikai tekintetek nélkül igazságosan itéljenek és nem pedig arról, hogy az országban képviselő, vagy bárki más kibujhassék a ráváró, s őt méltán megillető bűntetés alól. A törvényereje igen sokat nyerne az által, ha épen maguk a törvényhozók is feltétlenül alávetnék magukat rendelkezéseinek.

Nézetünk szerint rendes biróságok vizsgálatával szemben mentelmi jognak egyátalán nem volna helye. S ha a legrégibb parlamentben, az angol alsóházban e kiváltság nagy mértékben meg van szoritva, s rendes körülmények között a biróság csak egyszerüen bejelenti a háznak, hogy valamely parlamenti tagot letartóztatott, a magyar parlamentnek sem volna kisebbségére az igazság kérdéseinek szabad lefolyást engedni.

A képviselőház közigazgatási bizottsága d. u. 5 órakor Péchy Manó gr. elnöklete alatt ülést tartott.

A mult ülés jegyzőkönyve néhány kisebb szerü módositás után hitelesittetvén, Márkus osztálytanácsos a mult ülések megállapodása értelmében részletes jelentést tesz a bizottság határozatai folytán a javadalmazási kimutatásban eszközölt változtatások felől. Ezen változtatások legnagyobbrészt csak azon szaporitásbol állanak, melyek egyes megyék dotatiojában tekintettel a számvevők, állatorvosok s néhol a járások számának emelésére és az alispáni, lakrészek fölvételére eszközöltettek. Ezon változtatások az egész megye háztartási költségösszeget 118.200 frttal növelik. Ezen többletben az állatorvosok létszámának szaporitása 20.200 frttal, a tiszti állások szaporitása 16. 250 frttal (ebből 9000 frt alszámvevők rendszeresitése czimén) a járások számának szaporitása 44.000 frttal, az alispáni lakbérek, (hol természetben lakás nincs s a javaslatban lakbér fölvéve nem volt) 4800 frttal szerepelnek. A különbözet hátralevő része a Torontál, Csongrád Abauj, és Szilágy megyéknél az eredeti javaslatfal szemben előállott fedezet hiányból ered.

Ezzel a megyék háztartásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása befejeztetett. Előadója a ház előtt Péchy Jenő lesz.

Elővétetett azután a m. kir. csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok területén teljesitendőkről szóló s a ház által a bizottsághoz utalt törvényjavaslat.

Tisza Kálmán miniszterelnök előadja, hogy e javaslat beterjesztését a csendőrségi törvény kötelességévé tette. Itt csak az a kérdés, helyesli-e a bizottság az általa választott kiindulási pontot. Szóló addig, mig az állami csendőrség mindenütt életbe nem lép, a városok csendőrségi szervezetére nézve a status quot lehetőleg fentartani akarta, de fönn akarta hagyni mégis a lehetőséget, hogyha egyik vagy másik város a reformot maga kezdeményezné, utja erre nézve nyitva álljon.

Id. Ráday Gedeon gr. a törvényjavaslat alapeszméjével nem érthet egyet. A közbiztonságnak egyik alapföltétele a rendőrségi szervezet és müködés egyöntetüsége és területi folytonossága.

Tisza miniszterelnök megjegyzi, hogy a javaslat szerkesztésénél nem a pénzügyi szempont vezérelte, de ismétli, miszerint nem tartaná czélszerünek a városi csendőrségre nézve a statusquo változtatását addig, mig az állami csendőrség az egész országban szervezve nem lesz; ne praejudikáljunk részletes idtézkedésekkel az akkori reformnak. A jelen javaslat az átmeneti időszak számára módus vivendit teremt s mint ilyent ajánlja elfogadásra.

Szentiványi Kálmán átalánosságban elfogadja a javaslatot.

Gromon Dezső a miniszterelnök által törvényhatósági joggal felruházott városok részére föntartatni kivánt szabadságot a rendezett tanácsu városokra és nagy községekre is kiterjesztetni óhajtaná. Ezen kivánatának támogatására példákat hoz fel, mily tarthatatlan több bácsmegyei rendezett tanácsu városban jelenleg a közbiztonsági szolgálat.

Tisza miniszterelnök feltünteti a helyzet különbségét, mely a törvényhatósági joggal felruházott városok s a községek között fenforog. Megjegyzi, hogy csendőrség jelenlegi létszáma is alkalmas egyének hiányában nehezen került ki, bajos volna ezen intézményt most már a Gromon által contemplált irányban tovább terjeszteni.

A bizottság ezután a törvényjavaslatot ugy átalánosságban, mint részleteiben elfogadta s jelentésével együtt a ház elé terjesztetni határozta.

Országgyülés.

A képviselőház ülése.

decz. 19.

Előzetes bejelentések.

Péchy Tamás elnök bemutatja a beérkezett kérvényeket, melyek a kérvényi bizottsághoz utasittatnak.

Harmadszori felolvasásban végleg megszavaztatván az utóbbi ülésben elfogadott törvényjavaslatok, következett a képviselőház mentelmi bizottságnak jelentése Verhovay Gyula mentelmi ügyében.

Joannovics János előadó elmondja, hogy a kir. főügyész „Függetlenség" czimü napilapnak 1880-ik évi november hó 15-én kiadott 317., valamint deczember hó 1-én 333. számaiban megjelent közleményeiben állitólag foglalt sajtóvétség megtorlása czéljából Verhovay Gyula ellen panaszt emelt, minek folytán a mult országgyülési képviselőház nevezett képviselő ur mentelmi jogát felfüggesztette. Az esküdtszéki tárgyalás megtartatván, az esküdtek felmentő határozata alapján panaszlott a vád terhe alól felmentetett. Ezen itélet ellen azonban a kir. főügyész semmiségi panaszszal élt, minek folytán a m. kir. kuria, mint semmitőszék az esküdtszéki eljárást megsemmisitette, s az ügyet ujonnan alakitandó esküdtszék elé utasitotta. — Miután azonban Verhovay Gyula időközüleg képviselővé lett megválasztva és igy mentelmi jogának felfüggesztése nélkül az esküdtszéki tárgyalás meg nem tartható; a mentelmi jog felfüggesztése illetékes biróság részéről kérelmeztetett. — A bizottság ez ügyet tárgyalva, Verhovay Gyula mentelmi jogának felfüggesztését hozza javaslatba.

Madarász József, Komjáthy, Eötvös Károly szólnak e javaslat ellen mig végre

Gromon Dezső, a mentelmi bizottság elnöke kijelenti, hzgy a bizottság rendes előadója távollétében bizta az ügy előadását a jelenlegi előadóra. Miután pedig ő nem tanulmányozhatta az ügyet kellőleg, kéri a házat, hogy ennek tárgyalása halasztassék el. (Helyeslés.)

A ház elfogadja Gromon inditványát.

Tisza Kálmán miniszterelnök válaszol az Ercsey Dezső szolgabiró által állitólag Bihar megye Keresztes községének több polgárán elkövetett kegyetlenkedések tárgyában Kiss Albert által hozzá intézett interpelláczióra. Előadja a hivatalos jelentés alapján, hogy az illetők nem bántalmaztattak, mint azt interpelláló előadta, tüntetés miatt, hanem megfenyittettek a törvény rendes utján, mint rend- és csendzavarók, és senki részéről e miatt fellebbezés vagy panasz nem tétetett.

Válaszol Pázmándy Dénesnek azon interpellácziójára, a melyben panaszt emelt Vasmegye alispánja ellen a miatt, hogy az a törvény ellenére visszatartotta a választói névjegyzékeket és nem engedte azokat az ellenzéknek lemásolni. Elmondja, hogy a névjegyzékek már május elején, tehát két hónappal a választás előtt a községeknél kitéve voltak és a késedelem miatt senki panaszt nem emelt, nem látta tehát indokoltnak figyelmeztetésnél egyebet használni, egy évek hosszu során át elismerésben részesült jó, szorgalmas, buzgó tisztviselővel szemben. Kéri válaszát tudomásul vétetni. (Helyeslés jobbfelől.)

Válaszol Hermann Ottónak folyó hó 9-én a bécsi szinházi szerencsétlenség indokából hozzá intézett interpelláczióra, a melyben kérdi: „Nem látja-e szükségét a ministerelnök annak, hogy:

1-ször a királyi József müegyetem és a b. pesti tud. egyetem illető szaktanárainak igény bevételével a szinházaknál használatban levő mindennemü fütő és világitó készületeket a gyakorlati alkalmazás tekintetében fölülvizsgáltasson.

2-szor az e felülvizsgálatból nyert anyag alapján egy megfelelő szabályzatot megalkotva, annak végrehajtását az ország valamennyi szinházánál hatósági uton biztositsa.

T. ház! Amint azt hiszem, mindenkinek tudomása van róla, a mint azon nagy szerencsétlenség megtörtént, a fővárosi szinházakra nézve maga a fővárosi hatóság elismerésre méltó buzgalommal, a vidékiekre nézve a vidéki hatóságok a legsürgősebb intézkedéseket azonnal foganatba vették. Én a magam részéről is összehivtam már egy értekezletet, mely az ezen irányban további teendőkről tanácskozzék, és rendeletet intéztem a vidéki hatóságokhoz, utasitván őket minden szükségesnek megtételére és reá is mutatva azon rendeletben egy-két legnevezetesebb és azonnal valósitó teendőre, mint a kijárók biztositása, a világitás fennmaradásáról való intézkedés és más hasonló. Azonban igen jól tudom én is, hogy itt megállani nem lehet, nem volna czélszerü. És épen azért egyfelől kijelenthetem, hogy a hozandó szabályok czéljából igen is szándékozom az ezen ügyben összehivott értekezleten egyetemi vagy müegyetemi, esetleg mindkét helyről való szakférfiak müködését is igénybe venni. Másodszor kijelentem, hogy szándékozom igenis mielőbb utasitásokat kidolgoztatni és pedig, hogy előre megjelezzem, két irányu utasitásokat: az első általános utasitás, mely minden szinházra alkalmazható; egy másik, mely csak főbb szempontjait jelöli meg azon teendőknek, melyek minden szinházban annak épitéséhez és egyéb viszonyaihoz képest másképen kell, hogy foganatba vétessenek.

Megkivánom még jegyezni továbbá, hogy az én nézetem az, hogy a szinházak kötelezendők először arra, hogy a mentésre szánt minden eszköz vagy gép mellett mindig, a szinház megvilágitásának elkezdésétől az előadás végeztéig és a közönség eltávoztáig bizonyos megnevezett egyén ott helyben legyen, s hogy ne a veszély perczében kelljen oda mennie; másodszor szükségesnek tartom, hogy az állandó, időről-időre megujuló felügyeleten kivül a helybeli hatóság és a rendőrség nemcsak jogositva, de kötelezve is legyen bizonyos megnevezett egyének, hivatalnokok vagy rendőri tisztek által, bármely napon, bármikor s bármilyen körülmények közt, előre be nem jelentve, a szinpadon maguknak bizonyosságot szerezni, hogy ama rendszabályok végre is vannak hajtva. — (Helyeslés.) Ebben jeleztem szándékom főirányát. Kérem méltóztassék válaszomat tudomásul venni. (Helyeslés minden oldalról.) Tudomásul vétetik.

Végül Szapáry Gyula gr. pénzügyminister válaszol Turgonyi Lajosnak a hadmentességi dij tárgyában hozzá intézett interpelláczióra.

Ezután a ház kimondja, hogy január 11-ig ülést nem tart. A szünidők utáni első tárgy lesz a költségvetés.

Végül felhatalmazza a ház az elnököt, hogy decz. 24-én királyné ő felségének születésnapja alkalmából, január 1-én pedig király és királyné ő felségeiknek az ujév alkalmából a ház hódolatteljes üdv- és szerencsekivánatait tolmácsolja.

Ezzel az ülés d. u. 3/4 3 órakor véget ért.

A pénzügyi bizottságból.

Decz. 19.

A pénzügyi bizottság ma délelőtt 10 órakor Szontagh Pál elnöklete alatt ülést tartott.

Zichy Ágost gr. mint a vallás- és közoktatási költségvetésnek előadója, felolvasta az ennek tárgyalásáról szóló jelentést. Ezután a függőben maradt tételek vétettek tárgyalás alá ezek között a kolozsvári egyetemmel kapcsolatos fundationalis kórodában felmerült s vitás volt költségeinek hátralékára előirányzott 3500 megszavaztatik.

A hazai irók és müvészek nyugdijintézetének kérvényére javasolja az albizottság, hogy a közmüvelődési czélok czim 20. tétele alatt 2000 frt államsegélykép beállitassék.

Szapári Gyula gr. pénzügyminiszter ellenzi e javaslat elfogadását.

A bizottság ez alkalommal és tekintettel az ország pénzügyi helyzetére, az albizottság javaslatát elveti s a kérvényezőket elutasitandóknak határozza.

Láng Lajos a költségvetés I. füzeteinek tárgyalásánál függőben maradt „közösügyi kiadások" — a delegáczió határozatai szerint való beállitására a költségvetésbe — tételre vonatkozó jelentést felolvassa.

Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter a rendkivüli kiadások közé soroltatni kivánja a 2.600,000 frtnyi tételt.

Wahrmann Mór irrevalens dolognak tartja a megkülönböztetést oly kiadásokat illetőleg, a melyekről a pénzügyi helyzetre nézve kedvezőbb átalakulást nem várhatunk.

Láng Lajos védelmére kel a pénzügyminiszteri javaslatnak, mert nem találja helyeselhetőnek, hogy a közösügyi kiadásoknál a két állam között differáló elszámolási módozat fentartassék.

A pénzügyminiszter javaslata elfogadtatott.

Wahrmann Mór a kereskedelmi, ipar és földmivelési miniszteri tárczának bizottságilag való letárgyaltatásáról szóló jelentést felolvassa. Hitelesittetett.

Ezzel az ülés véget ért.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A krivoszcziei zavargások.

A „Manchester Guardian“ raguzai levelezője e hó első napjaiban a felkelő krivoszczieiek táborába ment, hogy személyesen meggyőződjék az insurrekcióról szóló hirek valóságáról és amaz állitásról, hogy az abban résztvevők rablók és tolvajok. A bocchei három főkerület, melyek a honvédszolgálati kötelezettség behozásának ellenszegülnek: Krivoszczie, Ubli és Grahovácz. A levelező Risanóból Moriuyébe ment, a honnan Ubli kerületbe tért. Az inzurgensek őt eleinte osztrák kémnek tartották vagy oly valakinek a ki véneiket pénz által iparkodik megnyerni. Midőn megtudták, hogy angol emberrel van dolguk s midőn ez őket biztositotta, hogy Angliának az igazat akarja megmondani a fölkelésről, egyszerre nagyon előzékenyek lettek s azt kérdezték nem akar-e nekik a „kis Gladstone“ segiteni s nem fogadná-e el Anglia, ha magukat a királyné kormányának alávetnék. Azután kérdezősködtek az inzurgensek, megkezdik-e a támadást nemsokára az osztrák csapatok s azt mondák, hogy óhajtják, ha ez már bekövetkeznék.

A levelező nézete szerint a hegyi lakók kétségbeesett ellenállásra készülnek. Összes számuk most 7000 ember, a kik közül 160 Ubliból, körölbelül még egyszer annyi Krivoszczieből és 80 Ledeniczéből való. Valamennyien kitünő Henri-Martini fegyverekkel és revolverekkel vannak fölfegyverkezve és lőporral, töltényekkel és mind nnemü készlettel gazdagon ellátva. Különben a fölkelők Herczegovinából, Montenegróból sőt a bocchei kikötőkből is gazdag szállitmányokat kapnak, minthogy az ottani lakosok a legnagyobb szimpáthiát érzik a krivoszczieiek iránt és a határ elzárásra a sajátságos talajképződésnél fogva nem lehet gondolni.

Az az állitás, hogy az insurgensek Montenegróból 6 ágyut kaptak, hamis, ellenben megengedi a levelező, hogy Stojan Kovacsevics herczegovinai „rabléfőnök“ 300 emberrel és más herczegovinai és montenegrói főnökök embereikkel, mihelyt az első lövés megtétetett, a krivoszcziekhez fognak csatlakozni. Jelenleg csak 3—4 montenegrói van a fölkelők közt, de a Nikita fejedelem megengedte, hogy a fölkelő bocchézek nejei és gyermekei Niksisbe jőhetnek és az inzurgensek ezt az engedélyt már fel is használták.

A levelező tagadja az iskolák elpusztitásáról szóló hir valóságát. Csak Unirinében rombolták le a két év óta többé nem használt iskolát, hogy a csapatok ne használhassák, Dragaliból és Czerkviczából a csendőrök elüzettek és gondoskodtak arról, hogy azok, ha visszatérnek, többé ne találjanak tanyát.

Egy második, Ubliból decz 5-ről keltezett levélben a levelező Stojan Kovacsevicsnek, a „rémitő herczegovinai vezérnek“ a Zagodista helyen levő főhadi szállását rendkivül erősnek mondja és helyzetét igen jól megválasztottnak. A krivosciek különben pandurok vagy határőrség felállitását szivesen engednék meg, ellenben honvédségről, osztrák gyakorló mesterekről és osztrák parancsnokokról semmit sem akarnak tudni. Egyelőre védő állást foglalnak el és tegyverrel kezükben bevárják az eseményeket. Austria-Magyarország különben helyzetét Krivoszcében a boszniai és hercegovinai ujonczozás által csak megnehezitette. Mindenki tiltakozik az occupált tartományokban e rendszabály ellen és minden török és keresztény kész, ha az ujonczozás megkisértetnék, fölkelni és a gyülölt igát lerázni. Jovanovics báró helytartó nemrég ugy nyilatkozott, hogy a bocchezi helyzet igen komoly, de épenséggel aggodalmas a krivosceiek és a herczegovinai elégedetlenek közti szövetség.

BELFÖLD.

Szász egyetemi közgyülés ülései.

Nagy-Szeben, decz. 20.

Krasser előadja az egyetem részéről javadalmazott ipar-oskolák mult évi jelentéseit.

A statistikai adatok szerint a szent-ágostai ipar-iskolás 117, a beszterczeit 107, a szászvárosit 80, a nagyszebenit 174, a brassóit 63, a medgyesit 105, a kőhalmit 49, a segesvárit 97 tanuló látogatta.

Lander medgyesi gazdasági tanintézeti gondnoksági tag visszalépéséről szóló jelentését a közgyülés tudásul vevén, a kilépőnek több évi sikeres működéseért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaz és helyébe Konnerth Józsefet, póttagul pedig Teutsch Jánost választja.

A medgyesi gazdasági tanintézet gondnoksága jelentését a közgyülés tudomásul veszi, a tanügyi bizottság erre vonatkozó inditványait pedig elfogadja; a nevezett intézet igazgatója, Withalm Hugo ellen fegyelmi vizsgálatot határoz a közgyülés, a vizsgálat keresztülvitelével Siegler Jánost bizván meg.

A központi hivatal inditványára, a közgyülés illenbaki Simjon Opre Lázár tartozása behajthatlan hátrálékát törleszteni határozza.

Szeben város ajánlatát, hogy a közös levéltári helyiségek bővitésére szükséges helyiségekért fizetendő bérösszeg felét magára vállalja, a közgyülés elfogadja.

Az egyetemi pénztárak megvizsgálására kiküldött rovancsoló bizottság jelentését a közgyülés helyeslő tudomásul veszi.

A ev. ref. igazgató tanács köszönetét az egyetem részéről a szászvárosi reform. kollegiumnak megszavazott 1000 frtnyi segélyért a közgyülés szives tudomásul veszi.

A szász egyetemi fogalmazói állomásra tizen folyamodtak. — Meglett választva Siegler János beszterczei polgármester.

A jövő ülés az ünnepek után lesz.

A bécsi katasztrofa.

A király az udvari operában.

A király tegnap délelőtt 10 órakór az udvari operaszinházba ment, hogy azt személyesen is megvizsgálja.

Megmutatttatta magának az összes szinházi berendezést, s a közönség és szinészek biztonságára vonatkozó részleteket, megtekintette a csapokat és tömlőket, azután meghagyta, hogy huzassák le a sodronyfüggönyt, hogy lássa, menynyi időt vesz igénybe e művelet. Azután a szinészek által használni szokott lépcsőket és kijárásokat tekintették meg. A király több kérdést intézett környezetéhez, mely kérdésekből követ keztetni lehet ama fájdalmas érzésre, melyet a szerencsétlenség ő felségében keltett, s mennyire szivén fekszik, hogy ily szerencsétlenség jövőre soha elő ne forduljon.

A szinpadról a földszintre ment, megtekintett minden kijárást, majd a páholy folyósót nézte meg a földszinten és első emeleten.

„Amint látom, itt minden rendben van — mondá a király — „csak az kivánatos, hogy a veszély pillanatában, melytől őrizzen a jó isten, mindenki megtegye kötelességét.“ A „mentőkijárat-“féle táblácskát a király levétetni parancsolta, meghagyta, hogy egyszerüen csak „kijárás“ elnevezést használjanak, és hogy azt minden este az egész közönség számára nyitva tartassák; legalább a közönségnek alkalma lesz azt megismerni. A királyi páholyhoz érve, ő felsége meghagyta, hogy annak átjáró ajtait szükség esetében azonnal megnyissák, s hogy mai naptól kezdve e czélból a királyi páholy mellé külön szolgát állitsanak.

Mikor ő felsége sorra járta az összes helyiségeket, elrendelte, hogy csavarják le a gazometert. A felügyelő kijelentette, hogy tiz perczenyi idő kell ahhoz, hogy az operaház valamennyi gazometerét lecsavarhassák s egyeseket csak akkor lehet lezárni, ha a hozzájuk való kulcsokat elhozatják a felügyelőtől. A király megelégedéssel fogadta e megnyugtató felvilágositást. A gazométert lezárták s ő felsége az olajlámpák halvány világa mellett folytatta körutját. Leérve igy szólt az uralkodó: „Iparkodjanak minden lehető intézkedést megtenni, mert mindig szem előtt kell tartani, hogy a közönség a veszély pillanataiban nem őrizheti meg szokott nyugodalmát. Feladatuk tehát az, hogy mindenre gondjuk legyen.

Tizenkét óra volt, mikor a király odabagyta az operaszinházat. Holnap délelőtt 10 órakor a burg-szinházat látogatja meg. Valószinü, hogy ő felsége Bécs magánszinházait is szemügyre veszi.

Rendőrök az égő szinházban.

Mint félhivatolosan jelentik a már befejezett rendőri vizsgálatok szerint a szinpadon összegyült szénéleg a függöny föllebbenése után villámgyorsasággal terjedt el a nézőtérben, ugy, hogy mindazok, kik az első pillanatban nem voltak képesek menekülni, a szénéleg behatása alatt elkábultak s néhány percz alatt megfuladtak.

Ezt megerősitik azon rendőrök is, kik mint elsők (még a tüzoltók megjelenése előtt) nyomultak be az égő szinházba. Liebl András rendőr felügyelő a legnagyobb veszély dacára néhány rendőrrel benyomult a földszint előtti folyósoba s hallotta, mint találta meg több személy a kijáratot. A lépcsőn találkozott több emberrel az első s második emeletből, kiket rendőrök kisértek le a lépcsőkön. Mig a rendőrök ezekkel voltak elfoglalva Liebl fent maradt s folyton azt kiáltotta: „Ide! ide! Midőn a rendőrök visszajöttek, ujra kihuztak néhány embert, kiket szintén levezettek. Ezután Liebl, ki a rendőrökkel együtt még mindig kiáltozott, sem segély- sem pedig jajkiáltásokat nem hallott.

E vallomás, valamint hiteles tanuk nyilatkozatai szerint a rendőrök nagy áldozatkészséggel (?) vettek részt a mentő munkálatokban s több embernek tényleg meg is mentették életét.

A katasztrófa hatása külföldön.

Mint Párisból irják Camescasse rendőrfőnök a legkiméletlenebb erélylyel jár el azon szinházak és mulatóhelyek vezetői ellen, a kik a rendőrségnek a tüzbiztonság czéljából kiadott rendelkezéseit teljesiteni elmulasztották. Elrettentő például máris bezáratta a Théâtres Dejazet-t, mert a még Andrieux által f. évi máju 16-án, elrendelt javitásokat maig sem foganatositotta. A szinház addig marad zárva, mig Andrieux intézkedései — csapószékek eltávolitása, kettős lépcsők épitése, olajvilágitás behozatala a gáz mellé stb. — teljesitve nem lesznek. Hasonló tilalmat még Tivoli dalcsarnok ellen is adott ki a rendőrfőnök s bezáratás veszélye fenyeget több szinházat, magát a Théâtre Français-t is, ha legrövidebb idő alatt vasfüggönyt nem alkalmaz.

Bécs melletti Badenben további rendelkezésig betiltották a szini előadásokat s a tüzoltóság az ottani szinházépületen az ugró ponyvával mentőgyakorlatot tartott.

New-Yorkból dec 15-ki kelettel jelentik, hogy a ringszinházi katasztrófa folytán az egyesült-Államok több városának hatósága elrendelte a szinházak kijáróinak megvizsgálását.

TANÜGY.

Még egyszer a tanfelügyelőkről.

Válaszul az „Ellenzék“ idei 280—281—282-ik számaiban megjelent vezérczikkekre.

(Vége.)

Szép, de Brassómegye mit vétett. Hát tessék megnézni a brassói állami elemi fiu-, leányiskolákat, a brassói 4 oszt. áll. polg. leányiskolát az 1-ső oszt. áll. polg. fiuiskolát, a brassói női ipartanodát, a brassói egy előkészitő és két rendes osztályu alsó foku iparisskolát, az alsó-tömösi mr. tannyelvü áll. elemi iskolát, a hosszutalusi áll. mütfaragó és 4 oszt. felsőnépiskolát, összesen 26 áll. tanitóval és tanitónővel; a 10 csángó faluban 11 községi iskolát 30 tanitóval, tehát összesen 56 magyar tanitóval és tanitónővel, hazafias szellemü tanitótestületével. Brassómegye magyar közmivelődési története meg fogja mondani s mondja már ma is, hogy mit tettek itt 1870. óta az annyit korholt tanfelügyelők annak érdekében.

Szép, megjárja öndicsekvésnek, mondja tovább ön, de hát ön szerint Naszódvidék két kivéve a gr. kel. egyháznak alig van egyetlenegy iskolája, mely a törvény kellékeinek megfelel. No hát én erre azt felelem önnek, hogy igenis vannak itt felénk ennek az egyháznak különb iskolái, mint a b.-naszódmegyeiek, mert kérem azt ma nem nevezik vidéknek, districtunak. Pl. itt Brassómegyében kevés kivétellel minden gör. kel. iskola minta iskola. A fogarasmegyei 10 határőri iskola határozottan jobb, mint a b.-naszódmegyeiek. Ezt én mondom önnek a ki saját tapasztalatom után ismerem azokat is, ezeket is, s igy nem beszélek a levegőből mint ön, a ki kimeri mondani, hogy B.-Naszódmegyét kivéve, két millió (?) nép nem részesül az oktatás jótéteményében a tanfelügyelők szemeláttára. Lám, lám! Két millió román a Királyhágón innen!... avagy talán a Királyhágón tul sincs másképen? Ön ezt is tagadom.

Ismerem a B. naszódmegyei és Fogarasbrassómegyei evang. szász elemi iskolákat is, igaza van önnek, jó épület és tanszerek nem hiányoznak azokból s hozzá teszem, hogy aránylag jó tanitóik is vannak. De szellem! a szellem! oh az a kisértő szellem! azt kellene kifüstölni a tanfelügyelőknek. . . Ez helyes, tesszük is, habár nem állunk ki azzal, a mit teszünk a Czenk tetejére és nem kiálltjuk: ide nézzetek ez a hazafi! Teszszük ott a hol kell, a mennyire a tapintat és a törvény előszabja. Ismerjük a boszorkányokat is, melyek ön szerint nincsenek, s elhiheti, hogy ezek kifüstölése érdekében nem szorultunk sem az ön, sem mások tanácsára s mégis tettünk, mi tanfelügyelők e téren annyi szolgálatot a hazának, a mennyit, ön kényszerit, hogy kimondjam, a közigazgatás összes közegei nem tettek, nem tehettek. Ha nincsenek ma az ön boszorkányai a daco-román tan könyvek, ez egyenesen a tanfelügyelők érdeme. Azoké a férfiaké, kik zajgás nélkül teljesitik hazafias kötelességeiket, kiket egyik honatya elismerése fejében „levélhordók“-nak gunyolt oda fenn, ön pedig őket leczkéztetni jogositva érzi magát szörnyü tájékozatlanságában. — Elhiheti nekem, hogy megszolgálunk fizetésünkért ugy, mint akármelyik más államhivatalnok s ennek tiszta tudatában részemről viszszautasitok minden alaptalan rágfogást, jöjön az akár öntől, akár a honatyák bár melyikétől. A mi pedig a magyar államesme terjesztését illeti, azt nem fogjuk öntől megtanulni s azért, mert egy a nagyenyedi ref. tanodából a brassói közép tanodába jött románajku tanuló, a magyar lobogó megsértésével vádoltatott, de minden illetékes forum által felmentetett, akár a megyei, akár a közép tanodák tanfelügyelőit hurczolni, meg az „Ellenzék“ hasábjain, több mint könnyelmüség. A közép tanodák érdemes tanfelügyelője nevében nem szólhatok, de annyit tudok, hogy nem áll minden erdélyrészi középtanoda az ő közvetlen felügyelete alatt s hogy az azokban létező bajokon, csakis országos törvény lesz hivatva segiteni.

Tény az, hogy a más ajku közép-tanodákra itt az erdélyi részekbe sok a panasz, ezt elismerem, de nem áll az, hogy ma a pangermanismus és daco-romanismus erősebb volna mint akkor midőn a balázsfalvi diákok a királyi biztos előtt a hidat állitólag felgyujtották. Uram! Ön hazafias buzgóságában elfeledte, hogy itt a déli kárpátok alatt Brassóban és Nagy-Szebenben 2 román és 2 német lap táplálja nemzetiségi ellenzékes eledellel olvasóit: Áll-e, kérem hatalmában Pál Sándor közép tanodai kir. tanfelügyelőnek, meggátolni azt, hogy ezen lapokból ne táplálkozzék naponta a román és szász ér[illegible]telmiség? Megtilthatjuk-e mi megyei kir. tanfelügyelők azt, hogy az illető felekezeti iskolaszékek ne rendeljék meg ezeket a lapokat s ne olvassák azokat a tanitók? Mi vagyunk-e tehát okai, ha nem szünnek olyan villám gyorsan a nemzetiségi aspiratiók, mint a hogy mi is óhajtanók?

Az is figyelemre méltó, hogy önök ott a szélsőbaloldalon nem buzditják a tanfelügyelőket arra, hogy a más ajku iskolákban a magyarnyelv tanitásáért buzgólkodjanak. Lám mi ezt fontos dolognak tartjuk, mert a ki megtanulja az államnyelvét, az olyan képes leend magyar lapokat és könyveket is olvasni, magyarokkal társalogni, s bizonnyal több reményt nyujtanak az ilyenek a velünk való együttérzésre mint azok, a kik egy szót sem tudnak magyarul. Szép, nagyon szép az, hogy a hazát lehet szeretni a nem magyar ajkuaknak is és az nem képtelen állitás; de azért kérdezze meg pl. a a román kormányt, nem követeli-e meg, hogy Románia minden iskolájában tanittassék az az állam nyelve? Bizony, nagyon is megköveteli. Aztán mit csináljunk az 1879. évi XVIII.-dik törvényczikkel? Részemről közremüködtem Groó Vilmos „Vezér könyvének“ román nyelvre történt forditásához a végett, hogy a román iskolákban a magyarnyelv alapos tanitása lehetségessé válljék- A román tanitók elösmerőleg nyilatkoznak ezen tankönyvről és szorgalmasan tanitják belőle a magyar nyelvet.

Ezek után ismétlem, hogy részemről nem irtodzom a nyilvánosságtól, de annyi méltányosságot talán mi tanfelügyelők is megvárhatnánk a sajtó kezelőitől, hogy járjanak alaposabban végére az ügynek, midőn támadásaikat ellenünk meginditni jónak látják.

Brassó 1881, decz. hó 16 án.

Koós Ferencz,
brassómegyei kir. tanfelügyelő.

Mata fuegos.

(Eredeti tudositás.)

Budapest, decz. 20.

Delattre Károly ur ma d. u. 3 órakor muttatta be a általa feltalált „mata fuegost“ a tüzoltók gyakorló terén, a Rottenbiller utczában. Hogy a produktum iránt nagy lesz az érdeklődés, a bécsi szinházégés borzadalmai által felkavart izgatottság után előre látható volt. Már fél 3 órakor óriási néptömeg lepte el a tüzoltóház környékén levő üres telkeket s kevéssel 3 óra előtt megtelt a keritéssel zárt tüzoltói gyakorló tér is azokkal a kiválasztottakkal, kik a mutatványhoz meghivattak.

A főváros részéről ott láttuk Gerlóczy Károly, polgármestert, a nemzeti szinh. Podmaniczky Frigyes intendánst, a népszinháztól Nagy Vincze rendezőt. Ezeken kivül ott volt Haynald Lajos, bibornok érsek, Jókay Mór, Odeskalchy Gyula herczeg, a hadsereg számos magas rangu tagja, ugy a honvédségtől, mint közös hadseregből, — ezek közül különösen a műszaki csapatok tisztjei, a fővárosi tüzoltók, s a hirapok képviselői. —

A gyakorló térnek Rottenbiller utczai részén fel volt állitva egy deszka fészer, alatta két csoportban hat-hat hordó egymásra téve. A hordók kivül belül bőven le voltak öntve kátránnyal és petroleummal s felrakva kátrányos forgácscsal. A térnek ugyancsak a Rottenbiller utcza felőli másik részen egy 4 és fél öl hossza 2 és fél öl széles egy láb mély árkolásban kátrány és petroleum keverék volt kiöntve.

Az első productum a hordókkal történt. A több helyen egyszerre meggyujtott kátrányos hordók pár pillanat alatt két emelet magasságnyira csapkodó lángokban égtek; az egész vidéket nehéz, gomolygó fekete füst lepte el. Mikor a lángok a legmagasabbra csapkodtak, Dellatre fejét letakarta valami fekete posztófélével, s kezébe fogva a működésbe hozott készülék csövét, hatalmas sugarakban elkezdte a tüzet locsolni. A kátránnyal és petroleummal erősen táplált lángok egy pillanatig küzködtek a a hatalmas folyadékkal, de erejök csakhamar megtört. 27 másodpercz alatt az el volt oltva. A több ezerfőre menő közönség hatalmas éljenben tört ki. A második kisérlet, a kátrány, és petroleum keverékkel töltött ároknál még fényesebben sikerült. Itt csak 14 másodpercz kellett hozzá, hogy az óriási lángokon a folyadék erőt vegyen.

A készülék maga egy 40 literes cilinderből áll, melyben egy kisebb cilinder uszik. Ez utóbbi egy egy borkősavany, glycerin és phenilsavból álló folyadék befogadására szolgál. Ha a készülék működésbe hozatik, egy megfelelő készülék által e keverék a nagyobb czilinderbe hajtatik, hol az abba betöltött folyadékkal mely viz és alkali porból (tüzkősavanykáli és bicarbona soda) áll, összevegyül, miáltal hirtelen nagy menynyiségü szénsav fejlődik ki. E keverék most már egy szelelő megforditása által 8—10 légnyomásu erővel a szerkezetből a csőbe nyomul s mintegy

A KELET TÁRCZÁJA.

A BEST BEPPO.

Hoffmann beszélye.

(Vége.)

Beppo számbavételenül az asztal legalsó végén foglalt helyet s derekasan hozzálátott az evés- és iváshoz. És mikor odáig ért, hogy a legjobb akarattal sem volt képes többet magához venni, hátra dölt székében. Ontelt büszkeséggel keresztbe fonta karjait, nehány perczig megdicsőült arczczal nézett az ifju párra. Végre tehát mégis boldog; boldogabb, mint az idegen signora — mondotta magá an.

Hirtelen felegyenesedett s hangosan és ünnepélyesen ama kérdést intézte a lelkészhez és polgármesterhez, hogy vajjon Concetta és Giuláno az egyház és állam minden törvénye szerint férj és nő-e, s hogy vajjon visszavonhatlanul és felbonthatlanul össze vannak-e kötve egymással? És miután mindketten komolyan és határozottan igennel feleltek, egy második, még furcsább kérdést intézett a polgármesterhez. Hogy vajjon a börtönökben és gályákon kell-e dolgozni az elitélteknek? Hasonlókép igennel feleltek mindketten s biztositották őt, hogy a foglyok szigoruan rászorittatnak a munkára, mert ez az egyetlen mód megjavitásukra. Senki sem tudta elgondolni, hová czéloz Beppo e különös kérdésekkel. Ez pedig ravaszul, de mégis fájdalmasan mosolygott s oda fordulva a polgármesterhez, eme tiszta, világos beszédet — a leghosszabbat egész életében — mondta:

— Miután e házasság többé fel nem oldható, meg akarok vallani mindent, a mit tudok. Tudja meg polgármester ur, hogy ezen vén zsugorinak pénzét én loptam el, hogy szegény Concetta nőül mehessen Giulanóhoz. Nápolyból éjjel gyalog Massába mentem innen pedig áthajóztam Capriba s az ajtón keresztül belópoztam az öreg házába, mert nem volt bezárva s könnyen felnyithatám. Rémitőn féltem, hogy feltalál ébredni, s többe került egy óránál, mig kivehettem ágya alól a ládát. Ezután futásnak eredve még reggel előtt ismét Massában voltam. A ládát bedobtam a tengerbe, a pénzt magamhoz véve ismét Nápolyba mentem vele, s onnan hazahoztam mintha a nagynéni hátrahagyott öröksége lett volna. Az pedig oly szegénységben halt meg, hogy egy árva scudit sem hagyott hátra. Most már visszaadhatjuk az öregnek az ellopott pénzt, mert ugy sem választhatja el Concettát Giulánotól. Es ha engem börtönre itélnek, szeretnék legalább Nisida szigetén a gályarabságba jutni, mert onnan átláthatok Capriba.

Ezután odanyujtotta kezeit, mintha csak a bilincsek elé tartaná és hangos zokogásra fakadt. Rémitő lárma, szitkozódás, jajgatás, sirás keletkezett s csak Beppo maradt nyugodt. Nem volt mit tenni a polgármester el kellett fogassa a tolvajt, s át kellett adja a törvénynek habár neki magának is nagyon fájt. Vigasztalta a fiatal gonosztevő hozzátartozóit, s különösen Concettát, ki közel volt a kétségbeeséshez, ugy a hogy lehetett: bűntetésnek okvetlen lenni kell, mert a törvénynek minden körülmény közt elég kell tétessék. Lopás még pedig betöréses lopás, sulyos vétek. De a bűntetés nem lesz igen kemény. Az esküdtek is emberek, s tekintetbe veszik mindenesetre a gonosz tett jó indokát. Ő maga pedig mindent el fog követni érdekében, s a lelkész hasonlót teend. Aztán legyen bár a bűntetés ideje még oly hosszura szabva, mindig fenmarad a királyi kegyelem, mely a fogságot oly rövidre szabhatja, hogy nem lesz egyéb egyszerü és hasznos intésnél s csak buzditás a rendes munkára. Ez észszerü okok némileg megnyugtatták a kedélyeket. Mégis mikor a foglyot elitéltetése végett átszállitották a szárazföldre s e végett a ladikba szállt, atyját elfogta a keserüség és méreg s igy fakadt ki: O Beppo! Beppo! ki gondolta volna, hogy még e szégyent is ránk hozod! Oh che bestia che tu sei!

Beppo pedig nyugodtan és barátságosan mosolygott atyjára és igy szólt: Atyám! hisz egyszer csak meg kellett tanulnom dolgozni is!

Mikor a csolnak elindult még egyszer visszakiáltott: Üdvözöld nevemben a szép szőke Signorát ki Pagano mesternél lakik. Neki sokat köszönhettek.

E pillanatban látta meg, hogy növére a parton térdre esik s kezeibe rejti szép arczát. Giuláno felemelte s keblére ölelte és ott is maradt mindaddig, mig csak Beppo kivehette őket a csolnakból.

Mikor a parton állók eltüntek szemei elől, Beppo végig terült a csolnak fenekében, álmadozva nézett a kék égre fel s élvezte egész lelkéből az utolsó szabad „dolce far nieute-t.“

Németből: Reiner Ernő.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

13 meter területen sugárzik szét. A készlet egy kétkerekü kis talyigára van téve s egy ember által is könnyen hordozható.

A mai kisérlet a találmány haszonvehetőségét mindenesetre fényesen demonstrálta.

A városi törvényhatósági bizottság közgyülése.

(Folytatás.)

A közgyülés tegnap délután tartotta folytatólagos közgyülését.

Főispán ő méltósága megnyitván az ülést, a tárgysorozat folytatásában első helyen a nyugdij-ellenörző bizottság véleménye olvastatik fel Simon Elek kir. tanácsos, volt polgármester urnak végkielégités iránti kérelmére nézve. A bizottság véleményében ajánlja, hogy a volt polgármester urnak 2000 frtot szavazzon meg a város; továbbá kijelenti, hogy Simon Elek a végkielégitési összeget a városnak ajánlotta fel jótékony czélra. A közgyülés a bizottság véleményét egyhangulag elfogadta.

Főispán ő méltósága javaslatba hozza, hogy a közgyülés utalja ki a 2000 frtot, de annak hová forditására nézve illendőnek tartja, hogy az adományozót a tanács megkérdezze, s egyuttal javasolja, hogy a közgyülés a város érdemdús volt polgármesterének jegyzőkönyvileg köszönetet mondjon e nemeslelkü tetteért.

Ezzel kapcsolatban felolvastatik Jakab Eleknek a városi tanácshoz beadott azon értesitése, hogy Kolozsvár város történetének II-ik kötetét rövid idő multa bevégzi és reméli, hogy jövő év tavaszán sajtó alá adhatja. Kéri ennélfogva a városi tanácsot, hogy a nyomatási költségek fedezéséről előre gondoskodjék s azt a jövő évi költségvetésbe vegye fel. A nyomtatási költségek az okmánytárral együtt 3600 forintra, a kötési költségek pedig 84 frtra rugnak. A szakosztály véleménye oda irányul, hogy a város most e költséggel ne törődjék, miután az összeg amugy is olyan jelentéktelen, s a város házi pénztára ilyen összeg felett minden időben rendelkezik, s javaslatba hozza, hogy a volt polgármester ur által felajánlott 2000 frt forditassék e czélra.

Tauffer Ferencz bizottsági tag azt ajánlja, hogy a tanács vegye fel a pénztárból a kiutalt 2000 frtot s helyezze el valamelyik intézetben, hogy addig is kamatozzék.

Ez inditvány elfogadtatik s a tanács utasittatik, hogy ez értelemben járjon el s a pénzt kamatoztassa.

Ezután a tegnapelőtti közgyülésen a tárgysorozatnak függőben maradt 3-ik pontja került vita alá, a borkorcsma-regálék és a husfogyasztási adóra kivetett 20 százalék községi pótlék jövő kezelése ügyében a tanács előterjesztése.

A pénzügyigazgatóság átiratban felhivja a várost, hogy miután a fogyasztási adókra nézve 1882-ik év január 1-től kezdve uj szabályrendelet lép életbe, intézkedjék a városi regálék beszedéséről.

A szakosztály tegnap délben a kérdést tárgyalván, javasolja, hogy a borkorcsma-regálé dijak jövő 1882-ik év január 1-sötől kezdve az állami fogyasztasi adóktól elválasztassék s a város ezt házilag kezelje. A regale-dijat pedig literenkint 3 krban állapitja meg. Vagy pedig ha az eddigi kezelés czélszerütlennek bizonyulna, hatalmaztassék fel a tanács, hogy az uj kezelés iránt a szükséges intézkedéseket megtegye.

Vita nélkül elfogadtatik.

A husfogyasztási adóra kirótt 20% városi rovatal biztositására nézve a tanács javasolja, hogy a városi rovatal ne csak az eddigi kezelés szerint az eladásra szánt husra, de a magán használatra levágott marhára is vettessék ki a 20% városi adópótlék. Ellenben a szakosztály azt javasolja, hogy csakis az eladásra szánt hus adóztassék meg a 20% városi rovatallal.

Hosszas vita fejlődött ki, melyben Nagy Lajos a szakosztály, Szász Béla pedig a tanács javaslatát pártolják.

Szász Béla igazságtalanságnak tartja, hogy a városi rovatallal csak az eladásra szánt hust adóztassák meg. Mert ha a vagyonosabb polgárok képesek a magán házi szükségletökre tetemes áron pl. egy sertést vásárolni, miért ne fizessék azt a csekély városi fogyasztási adót is utánna, mig a szegény nép, mely szükségleteit egy-két fontonkint szerzi be, a mészárosnak meg kell fizesse az általa már megfizetett városi adót is, mert a mészáros bizonnyára beszámitja a hus árába annak egy-egy fontra eső részét is. Ezt igazságtalanságnak tartja a szegény néppel szemben.

Szólottak még e tárgyhoz Nagy Lajos, Ferencz József és Szős Emil.

Szavazás alá kerülvén a kérdés elfogadtatott a borkorcsma-regalék dija literenként 3 kr, a husfogyasztási 20% adópótlékra nézve, pedig a szakosztály javaslata, mely szerint a városi adópótlék csakis az eladásra szánt husra rovatik ki.

Következett a tárgysorozat 7-ik pontja, a nyilvántartási és bejelentési hivatal berendezése tárgyában a szakosztály javaslata, hogy a város rendezze be kellőleg a hivatalt.

Ez uj felszerelés 3 hivatalnokot tenne szükségessé s ez ujabb kiadásokat igényelne. A közgyülés visszautasitja a szakosztályhoz azon utasitással, hogy a költségvetés tárgyalásánál adja elő.

A Fröbel-gyermekkert állandó elhelyezése tárgyában a tanács előterjesztését visszautasitják a közmunka-tanácshoz azon megbizással, hogy keressen czélszerü és alkalmas helyet.

A költözködési szabályrendelet tárgyában a belügyminister leiratot intézett a tanácshoz s abban azon módositást teszi, hogy a költözködés november és május hó elsején legyen, A szakosztály e módositást a mi viszonyainkhozképest nem tartja czélszerünek, hanem ajánlja, hogy maradjon meg a költözködési határnap, október és aprilis elsején.

A felmondásokra a szabályrendelet 6 hetet szab meg, ellenben a belügyministeri leirat 3 hóra kivánja módositani.

Szavazás utján elfogadtatik a 3 havi felmondás. Az uj szabályrendelet 1882-ik év október 1-sején lép életbe.

A honvédelmi-minister leiratban értesitette a városi tanácsot, hogy a katonai kórház jelenlegi helyiségeit nem hajlandó tovább bérbe venni s azoknak a bérletet már 1883-ik évre felmondja s felhivja a várost, hogy gondoskodjék előre a kórház alkalmas helyiségről. A tanács és szakosztályok javaslatai inditványozzák, hogy a város ajánlja fel a katonai kórház számára a régi czukorgyárt. A czukorgyárt ugyan felajánlotta már a kormánynak javitó-intézet számára, de mivel eddig semmi intézkedés sem történt, ennélfogva czélszerűnek látja a kórház számára felajánlani.

Az épület mostani állapotában ugyan nem lesz alkalmas, az épitkezésekre kérjen a város a katonai kincstártól kölcsönt, s a javitó-intézet számára is marad esetleg hely és udvar a czukorgyárban.

Dr. Szőcs Emil azt véli, hogy csakugyan legalkalmasabb hely a czukorgyár, de azt ajánlja, hogy a katonai kincstártól felvett kölcsönnel ne a mostani épületet alakitsák át, mert ugyis a kórházat alapjából egészen ujjan kell épiteni. A czukorgyár körül 8—10 holdnyi területe van a városnak, épitsen tehát e térre uj kórházat.

De addig is mig a katonai kincstár a kölcsönre nézve válaszol, bizza meg a közgyülés a tanácsot, hogy készittesse el a tervet s költségvetést ugy, hogy az ügy haladjon és tavaszig annyira jusson, hogy hozzá lehessen kezdeni az épitéshez.

A közgyülés ez értelemben elfogadja a tanács és a szakosztály javaslatát.

A honvédelmi minister továbbá felszólitotta a városi tanácsot, hogy honvéd laktanya épitésére alkalmas helyiséget engedjen át. A tanács és szakosztályok véleménye azt ajánlja, hogy adja a város át a jelenlegi laktanya mellett levő Kilyén-féle telket a honvéd laktanya számára megfelelő bér mellett.

(Folyt. köv.)

IRODALOM és MÜVÉSZET.

Az akadémia teljes ülése. A magy. tud. akadémia tegnap délutáni teljes ülésében Zichy Antal becses küldeményt nyujtott át a tudományos intézet számára.

Áll pedig e küldemény egy iratcsomóból, melyet Széchenyi Béla gróf juttatott Zichy kezébe. Az iratok a nagy Széchenyi Istvánra vonatkoznak.

Zichy Antal inditványára a gyülés elhatározta, hogy az iratokat tanulmányozás és kimeritő jelentés tétele végett a Széchenyi-bizottságnak adja ki, melynek feladata lesz Széchenyi István összes munkáinak kiadása iránt is intézkedni. Ezután Fraknói főtitkár referált a folyóügyekről. Felolvasta Lukács Móricz végrendeletének azt a pontját, mely szerint Lukács 20,000 frt értékü zálogleveleket hagyott az akadémiának. Ez összeg „Lukács Krisztina alapitvány" czim alatt kezelendő s kamatai évenkint valamely tudományos kérdés abszolut értékü megfejtésére fognak pályadijul kitüzetni.

Bemutatja továbbá az akadémia költségvetését.

Az akadémia kiadásai tudományos czélokra 75,636 frtban vannak előirányozva. Ez összeghez járulnak a személyi járandóságok, az épület fentartása, adó stb.

Felolvassa ezután Türr István tábornoknak Párisból Lónyay Menyhért grófi, mint az akadémia elnökéhez intézett levelét, melyben Türr arra kéri az akadémiát, hogy használja fel tekintélyét a Magyarországban immár égetőbbé vált vizszabályozás foganatositásában, a mint ezt a franczia akadémia is megtette. A levél áttétetik a nemzetgazdasági bizottsághoz.

Több folyó ügy elintézése után az ülés véget ért.

*

Levinszky felolvasása Petőfiről Égerben. A burgszinház kiváló müvésze, ki Budapesten is olvasott fel Petőfiből, e napokban a csehországi Égerben, a városi szinházba mutatta be Petőfi költeményeit s nagy hatást keltett velök. A „Nordwest. Anz."-ban következők olvashatók. Köszönet a müvész felolvasónak, ki a kitünő magyar lirykust közönségünknek bemutatta. A nagy lyrikus: Petőfi csak kevéssé ismeretes nálunk s pedig mennyire megérdemelné, hogy országszerte ismerjék! Mily mélységes kedély nyilatkozik közleményeiben! Mily gyermeteg sziv! Az ifju erő, a szerelmi, hűség, a szabadság utáni élénk vágy, a hazáért való küzdés szenvedélye mint buzog fel minden sorában! S mindezt forma tökélyben mutatta be Levinszky, kit a legnagyobb elismerés illet meg részünkről is.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. deczember 21.

— **Hivatalos lapból.** A hivatalos lap mai száma közli:

A belügyminiszterium vezetésével megbizott magyar miniszterelnökön előterjesztésére: Lázár Dénes Csikmegye alispánját ezen megye főispánjává kinevezem.

Kelt Gödöllőn, 1881. évi deczember hó 13-án.

Ferencz József, s. k.
Tisza Kálmán, s. k.

Helyi hirek.

— **Nemzeti szinház.** Két franczia szinirodalmi-termék adatott elé tegnap. Egyik Girardin és Dumas drámája „Egy nő vétke" s a másik Sardou vigjátéka „Egy férj vétke". Az első egy sensácionális jelenetekkel rakott német izü sirám, a hol Dumont bankár neje Mathild hét álló esztendeig folytat szerelmiviszonyt a bankár üzlettársával, a mit nagy végre az asszony megvall, a másik pedig egy bohózat, hol a kissé ügyetlen férj egy szerelmi comediába kevertetik belé folytonos ijjedelmek között, nehogy az anyós megtudja a turpisságot. Az előben van egy pár szépen irott jelenet, hol az előadó hatást eszközölhet. Kovács Gyula, ki a bankárt játszta, ki is aknázta. Azt a megőrjitő fájdalmat, mely végig nyilalik rajta, mikor megtudja neje hűtlenségét, a mint küzd, zajong s kétségbeesésén át is megmarad nemes férfinak — kitünően játszta. Sok tapsot kapott Szacsvayné asszony is, ki melegen s érzelmesen szavalt. A vigjátékban Kovács Gyula és Szentgyörgyi tartották folytonos derültségben a szépszámu közönséget.

— **A roncsoló toroklob** áldozata let dr. Koch Antal egyetemi tanár kedves leányat a négy éves Vilma. A megszomorodott szülők fájdalmában velünk együtt osztozik mindeismerős, s minden családapa s anya kik kicsinyeiket ama kérlelhetetlen rém elől aggodva félthetik.

— **A Biasini-féle gyorsutazás** e hó 15-én megszünt. A gyorskocsik a szamosvölgyi vasut megnyitása óta Deés és Besztercze közt közlekedtek, de a személy-forgalom e rövid vonalon nem volt elég nagy arra, hogy a vállalat tetemes költségeit fedezhette volna. Ezzel a fennirt napon egy oly vállalat szünt meg, a mely ezelőtt 42 évvel keletkezett s a melynek az erdélyi részek mivelődés történetében nem csekély része volt. A vállalatot is, mint a bérkocsikat, a vivodát, az álarczos bálakat, a franczia háborukból hadi fogolyként Kolozsvárt megtelepedett Biasini Gaetáno kezdeményezte 1836-ban és pedig előbb Kolozsvár és Nagy Szeben, valamint Maros-Vásárhely közt. A vállalkozás részvényekre volt fektetve, de a részvényesekben hiányzott a kitartás, és 1840-ben visszaléptek. Az intézet igy egyenként a kezdeményező vállára nehézkedett, a kitől 1842-ben fia Domokos vette át s az év május 1-én a járatokat Nagy-Szeben és Brassó, a rá következő őszön pedig Kolozsvár és Pest között szervezte. Ezt követte 1845-ben a Kolozsvár és Maros-Vásárhely közötti járatok berendezése. 1845-ben pedig megnyilván a pest-szolnoki vasut, a járatok csak Szolnokig terjedtek. Az 1848—49-ki forradalmi korszakban a vállalatnak is szünetelni kellett; a lovak nagy részét a fölkelők magukkal vitték; azonban a tulajdonos, a hogy a magyar fegyverek előtt az ellenség meghátrált, a közlekedést tábori-posták szervezésével tartotta fenn s igy is igen nagy szolgálatokat tett a hazának, a mit Kossuth nyilt levélben fejezett ki. A forradalom után 1850-ben ujból szervezte a gyorsutazást a régi vonalokon, s mindaddig tartotta fenn, a mig a vasut megnyilása egy felől Szolnokból Debreczenbe, innen Váradra, más felől Szebenből is a Kolozsvár beszterczei vonalra szoritotta vissza a járatokat, mig a szamosvölgyi-vasut ennek is véget vetett. A megszünt vállalat különösen a 40 és 50-es években az egyetlen rendszeres összeköttetést képezte Erdély és a nagyvilág közt. Ősszel és télen gyakran 6—7 nap alatt, s néha többet csolnakkal, mint kocsin tette meg az utat az alföld uttalan vidékein, de megtette; s a ki külön fogaton nem utazhatott Pestre, mind csak ez egyetlen vállalatra volt utalva; használta is azt ugy szólva mindenki; s mai napig is sok ember tanuskodhatik arról, mit tett az: Kolozsvártól Pestig utazni szárazon és vizen; a mint azt a többi közt Jókai is humorosan leirta. Erről a mai nemzedéknek, a mikor 9 óra alatt viszi az embert a gyorsvonat Pestre, fogalma sincs, valamint a telegrafok korszakában nem igen tudjuk érteni, hogyan lehetett a fővárosból hetenként csak egyszer-kétszer kapni leveleket és hireket. A megszünt vállalat, ez örökre elmult idők egyik emléke, azon években a kulturának hatalmas eszköze volt s a vállalkozó ezért az elismerést méltán megérdemli.

— **Meghivót vettünk** a kolozsvári m. kir. „Ferencz József" tud. egyetemi „Orvostan hallgatók segély-egylete" javára 1882. Február hó 18-án a városi „Vigadó" termeiben tartandó zártkörü orvos-bálra. Imre Gábor elnök. Csák István, alelnök. Nagy Pál, pénztárnok. Ujtelky Miksa, alelnök. Nagy Lajos, jegyző. Bizottsági tagok: Beczási Gyula, Borsai Sándor, Csávás Imre, Fehér Kálmán, Fülöp Sándor, Korek József, Kovács Mózes, Köblös Lajos, Matolay Károly, Papp Gyula, Papp Sándor, Pávay Elek, Siró Zsigmond, Tóthmayer Ferencz, Török Imre, Veress Sándor. Belépti dijak: Személy-jegy 3 frt, Családi-jegy két személye 5 frt, három személyre 7 frt, Ablak-jegy első sor 4 frt, második sor 3 frt, Karzat-jegy 3 frt. Belépti jegyek a meghivó előmutatása mellett a „Nemzeti Szállóda" 8-ik számu szobájában válthatók a bál napján délelőtt 9-től 1-ig, délután 3-tól 6-ig azontul este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdete fél 9 órakor.

— **Időjárás** Európában: a depressió (750 752) a kontinens északnyugati feléből kiterjed annak nagy részére; a nagyobb légnyomás (761—762) keleten van. Északnyugaton erős szelekkel az idő általában borus többnyire csapadékos s kevés hőmérséklet változással. Hazánkban: Többnyire délies részben északias mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet keleten jóval nagyobb lett különben keveset változva általában 0 fok körül volt; a légnyomás általában mindenütt kisebbedett. Az idő többnyire borus, csapadékos ködös. Kilátás a jövő időre: Hazánkban: Általában borus csapadékos időt várhatni, rövid derülések helyenkint északnyugaton lehetnek.

Hazai hirek.

— **Eljegyzés** Simó Béla tanfelügyelőségi titkár, Simó Lajos országgyülési képviselőnek jeles képzettségü fia, e napokban tartotta kézfogóját Károlyi Mariska kisasszonnyal, dr. Pauler Tivadar igazságügyi minister unokájával. A boldog fiatal pár eljegyzését a nagyszülők: Paulerék lakásán kedélyes családi lakoma követte.

— **Főranguak operája.** A gróf Andrássy Manóné salonjában farsang folytán jótékony czélra érdekes dalmüi előadást fognak tartani. A „Főv. Lapok" szerint — eredeti vig operát mutatnak be, melynek szövegét a gr. Andrássy-család egy fiatal tagja irta, zenéjét pedig báró Bánffy György szerzi.

— **A Ring-szinház leégése** Dél-Magyarországon sok közigazgatási és társadalmi intézkedésre szolgáltatott okot. Temesvár városa ugyanis tudvalevőleg a jövő tavasszal szinházat épit; ennélfogva intézkedések tétettek, hogy az épitési tervezetben a tüzbiztonságra kiválló figyelem forditassék. Fehértemplom város képviselőtestülete 100 frtot szavazván meg a tüzvésznél odaveszettek hátramaradottai javára, egy bizottságot küldött ki kebeléből, mely tanácskozni fog azon tüzbiztonsági rendszabályok felett, melyeket szini és más előadásoknál alkalmazni kell és az ezekre szolgáló helyiségekben netalán szükséges változtatásokat eszközöltetni fogja. Temesvár városa 200 frtot szavazott meg a szerencsétlenül jártak családjai számára és azt részvétirat kapcsán küldte meg Bécs város tanácsának a temesvári zenekedvelő egylet hangversenyt rendezett, mely szép jövedelmet hozott a tüzvésznél odaveszettek hátramaradottai javára. Temes, Torontál és Krassó, Szörénymegyék alispáni pedig felhivást intéztek a járási szolgabirákhoz, hogy a községekben minden egyes emberbaráti érzülettől áthatott embert gyüjtőivvel lássák el és teljes erélylyel hassanak oda, hogy a gyüjtés eredménye minél fényesebb és minél gyorsabb legyen.

Vegyes hirek.

— **Eltünt léghajósok.** Angolországban mult hétfőn „Szaladni" nevü léggömböt eresztettek föl, melynek csolnakában többek közt Powell Walter nevü parlamenti tag is felszállott; a léggömbről azóta semmit sem tudnak. Powell rokonai 40 font sterlinget tüztek ki dijjul annak, a ki a léggömb sorsáról valami közeli felvilágositást fog nyujtani. A léggömböt állitólag e hó 15-én a Cap la Hague és Alderney közti csatornában látták a tenger közelében. A Yorseiben állomásozó „Dasher" nevü ágyunaszád azonnal a tengerre indult; azonban kutatásai eredménytelenek maradtak. Egy Isigny-beli franczia halász jelentést tett a hatóságnál, hogy ő e hó 15-én Cherbourgban ép mikor egy nagy halrakománnyal partra evezett, a léghajó burkolatát teljesen elhagyatva látta uszni a tengeren. Azonnal, mihelyt parta ért, kiüritette csolnakát és ujra tengerre szált, hogy a léggömb romjait, ha lehetséges partra szálitsa, azonban ez nem sikerült neki.

— **Tüzlárma** a Sulkovszki-szinházban Tegnapelőtt este a „Tücsök" harmadik felvonása alatt égés szagát érezték a matzleindorfi Sulkovszky-szinház látogatói. Az utczáról megrémitő kiáltások zaja hallatszott a nézőtéren. A földszinti jegyszedő becsapta hirtelen az ajtót s ezzel meggátolta a füst betódulását. Mert hát tüzet fogott a szinház kéménye. A közönség nyugodtan viselte magát, mert az a hir terjedt el a szinházban, hogy a kályhából száll ki a füst. De a szinpadon annál nagyabb volt a fejetlenség; az asszonyok nagy része az első tüzi lármára az öltözökbe rohant. Némelyek elhajitották jelmezeiket, hogy minél hamarább jussanak az utczára. A harmadik felvonásra került a sór. A függönyt felhuzták, de a szinpadon nem jelent meg senki s a szinfalak mögül a rémület hangjai halatszottak. A közönség nevetett, mert azt hitte, hogy a szinészek összezördültek egymással. Kivül megérkeztek a tüzoltók s a rendőrbiztos felszollitotta a szinigazgatót hogy szakitsa félbe az előadást. A helyzet kritikussá kezdett válni. Ekkor lépett a szinpadra a Barbeaud apó személyesitője s igy szólt: Tisztelt közönség! Egy tagtársunk hirtelen rosszulléte miatt arra kérem önöket, hogy 5 perczig türelemmel legyenek, aztán majd folytatjuk az előadást. A függöny legördult, a közönség nevetett s ezzel elejét vették az izgatottságnak, mert a füst és a büz egyre érezhetőbbé vált s néhányan már el is hagyták a földszintet. A rendőrök ezalatt kordont vontak a szinház körül; senkit sem bocsátottak a szinházba, senkit a szinházból. Villámgyorsasággal terjedt el a hir a környéken, hogy a Sulkovszki-szinház merő tüzben áll. Néhány percz alatt óriás néptömeg gyült az épület elé. Olyanok, kiknek hozzátartozói közül valaki a nézőtéren volt, zajongva kértek bebocsátást. A rendőrök visszaszoritották a lármázókat s ezzel magukra haragitották a népet. Csaknem összeütközésre került a dolog. Szerencse, hogy a kémény tüzét hamarosan elnyomták, mert a tüzoltók távozásával a néptömeg is oszladozni kezdett. A rendőrök az előadás végéig ott maradtak a szinházban. A közönség csak akkor értesült a történtekről, mikor a szinházból kijövet meglátta a tömérdek rendőrt.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Kolozsvárt, 1881. decz. 21-án. —

Hungária-szálloda: Török Károly szolgabiró B.-Hunyad, Nerisák János keresk. Ujvidék, Gr. Bethlen Árpád M.-Vásárhely.

Biasini-szálloda: Weisz Daniel keresk. N. Várod, Putzger F. inspect. N.-Szeben Gyulai Ferencz szbiró N.- Ida, Deák E. Brátka;

Nemzeti-szálloda: Román Gábor birt. Tövis, Blaha József orvos Torda, Berger J. keresk. Bécs, Weisz M. ut. Bécs.

Pannonia-szálloda: Schuller Rudolf mérnök N. Enyed, Rozmann Jakab keresk. H.-Almás, Schwarz Samuel keresk. Gy.-Fehérvár, Müller Josefa Gy.-Fehérvár.

A „Kelet" magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.)

Budapest, deczember 21. A főrendiház ülésében a kikészitési forgalomról és törvények kihirdetéséről szóló tjavaslatok elfogadtattak. A képviselőház jegyzője fiumei áruraktár épitésére felveendő kölcsönről és jelzálog átváltoztatásának adandó illeték kedvezményről szóló tjavaslatokat átadván és hármas bizottság leáárgyalván elfogadtattak. Haynald bibornok felkéri az elnökséget, hogy királyné ő felsége legmagasb születés napja és újév alkalmából a főrendiház szerencsekivánatait tolmácsolja. Január 16-ig nem tartatik érdemleges ülés.

Kemény b. miniszter behatóan megtekintette a közraktár telepet és annak épülőfélben levő elavatorait.

Szeged, decz. 21. Alsó-Tisza, Kőrös és Marosvidék érdekelt nagybirtokossága és ármentesitő társulatának küldöttei a városház tanácstermében értekezletet tartottak. Horváth kormánybiztos elnök előterjeszti a működésére vonatkozó jelentést. Dáni József a munkálatok lassubb folytatását kivánja. Horváth kormánybiztos megjegyzi, hogy a gyors munkálat szükséges volt, hogy a veszély esetére a védelmi eszközök készen legyenek. Károlyi Sándor gróf a költségeket jelen helyzetben nagynak találja; ha a munka elapróztatott volna, olcsóbb árakat lehetett volna elérni, de nem szükséges garantiát. Horváth kormánybiztos kijelenti, hogy kisebb vállalkozással tett kisérlet nem bizonyult előnyösnek, és öt tagu bizottság kiküldését inditványozza a tervek és költségek megvizsgálására, esetleg a szerződés megszüntetésére. Károlyi Gyula gr. ismételt ajánlatára, ki a kormánybiztos részéről annyi nyiltszivüséget tapasztalt, Károlyi Sándor gr., Dáni József, Gazsó Imre és Wenkheim József báró kiküldetnek. Kormánybiztos végül az Alsó Tiszára és Marosra kirándulást inditványoz, mely a rosz idő miatt a jövő hóban tartandó értekezletre halasztatott.

Bécs, decz. 21. Északi pályaudvar pénzügyőri helyiségében gázrobbanás történt, egy ellenőr meghalt, egy munkás sulyosan megsebesült.

Sofia dec. 21. 14 bolgár tiszt lemondott és kelet rumeliai szolgálatbal ép. Wasziltschkow herczeg étervári pánszlávComité alelnöke Filippopolba utazott, politikai helyzetet tanulmányozni.

E Kovács Gyula urnak hatodik vendégfellépteül.

NEMZETI SZINHÁZ.
Bérlet 77 szám.
Kolozsvárt, csütört. 1881. deczember 22-én

A FÉNY ÁRNYAI.

dráma 5 felvonásban.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
BÉKÉSY KÁROLY.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Magyar kir. államvasutak menetrendje. (Keleti vonal.)

Érvényes 1881. évi május hó 15-étől.

Nagyvárad—predeali irány Kolozsvárról.

Állomások		Gyors-vonat 202. sz. óra	Gyors-vonat 202. sz. percz	Személy-vonat 204. sz. óra	Személy-vonat 204. sz. percz	Vegyes vonat 262, 268, 288. sz. óra	Vegyes vonat 262, 268, 288. sz. percz	Menetjegy árak II. oszt. frt	II. oszt. kr.	III. oszt. frt	III. oszt. kr.
Nagyvárad (Vendéglő)	Elind.	3	25	5	00	6	50	6	29	4	49
M.-Telegd	„	3	56	5	42	8	17	5	31	3	79
Rév	„	4	31	6	24	10	00	4	36	3	12
Csucsa (Vendéglő)	„	5	28	7	28	12	41	2	96	2	12
Bánffy-Hunyad	„	6	01	8	05	2	13	2	06	1	47
Egeres	„	—	—	8	50	3	30	1	16	—	83
Kolozsvár (Vendéglő)	Erk.	7	08	9	40	4	58	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	7	18	10	14	8	00	—	—	—	—
Apahida	„	—	—	10	36	8	37	—	55	—	39
Gyéres	„	8	30	12	04	10	54	2	14	1	53
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Erk.	8	51	12	38	11	43	2	84	2	03
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	53	12	48	12	23	—	—	—	—
Maros-Ujvár	„	—	—	12	56	12	35	3	12	2	23
Felvincz	„	—	—	1	03	12	52	3	13	2	24
Nagy-Enyed	„	9	17	1	27	1	42	3	67	2	62
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Erk.	9	33	1	47	2	17	4	24	3	03
Tövis (Vendéglő)	Elind.	9	40	2	07	3	00	—	—	—	—
Karácsonfalva	„	—	—	2	35	3	48	4	90	3	50
Balázsfalva	„	10	09	2	50	4	17	5	18	3	70
Hosszu-Aszó	„	—	—	3	07	4	44	5	55	3	97
Mikeszásza	„	—	—	3	23	5	15	5	92	4	23
Kapus (Elágazás Nagy Szeben felé)	Erk.	10	42	3	41	5	44	6	33	4	52
Kapus (Vendéglő)	Elind.	10	49	3	51	6	52	—	—	—	—
Medgyes	„	11	03	4	11	7	42	6	74	4	82
Erzsébetváros	„	11	25	4	44	8	45	7	48	5	34
Segesvár (Vendéglő)	Erk.	11	51	5	22	9	49	8	38	5	99
Segesvár	Elind.	12	11	5	32	10	33	—	—	—	—
Héjasfalva	„	12	26	5	50	11	15	8	79	6	28
Erked	„	—	—	6	28	12	19	9	45	6	75
Homoród-Kőhalom	„	1	29	7	29	2	00	10	56	7	54
Agostonfalva	„	2	04	8	18	3	53	11	58	8	28
Apácza	„	2	24	8	51	4	41	12	12	8	66
Földvár	„	2	44	9	23	5	37	12	33	9	09
Brassó (Vendéglő)	„	3	25	10	02	6	48	13	63	9	75
Predeal	Érk.	4	28			reggel		14	87	10	62

Predeal—nagyváradi irány Kolozsvárról.

Állomások.		Gyors-vonat 201. sz. óra	Gyors-vonat 201. sz. percz	Személy-vonat 203. sz. óra	Személy-vonat 203. sz. percz	Vegyes vonat 281, 261, 271. sz. óra	Vegyes vonat 281, 261, 271. sz. percz	Menetjegy árak II. oszt. frt	II. oszt. kr.	III. oszt. frt	III. oszt. kr.
Predeal	Elind.	1	09	—	—	—	—	14	87	10	62
Brassó (Vendéglő)	„	2	16	6	13	7	25	13	63	9	75
Földvár	„	2	44	6	52	8	35	12	73	9	09
Apácza	„	3	03	7	23	9	34	12	12	8	65
Ágostonfalva	„	3	18	7	51	11	00	11	58	8	28
Homoród-Kőhalom	„	3	52	8	41	12	48	10	56	7	54
Erked	„	—	—	9	41	2	49	9	45	6	75
Héjasfalva	„	4	54	10	15	4	01	8	79	6	28
Segesvár (Vendéglő)	„	5	07	10	32	4	29	—	—	—	—
Segesvár	„	5	12	10	52	5	23	8	38	5	99
Erzsébetváros	„	5	40	11	31	6	49	7	48	5	34
Medgyes	„	6	01	12	06	8	10	6	74	4	82
Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Érk.	6	13	12	24	8	38	—	—	—	—
Kapus (Vendéglő)	Elind.	6	31	12	30	9	50	6	33	4	52
Mikeszásza	„	—	—	12	49	10	30	5	92	4	23
Hosszu-Aszó	„	—	—	1	05	10	54	5	55	3	97
Balázsfalva	„	7	03	1	25	11	39	5	18	3	70
Karácsonfalva	„	—	—	1	40	12	06	4	60	3	50
Tövis (Elágazás Gyula-Fehérvár felé)	Érk.	7	30	2	06	12	49	—	—	—	—
Tövis (Vendéglő)	Elind.	7	37	2	26	2	18	4	24	3	03
Nagy-Enyed	„	7	54	2	48	3	04	3	67	2	62
Felvincz	„	—	—	3	10	3	47	3	13	2	24
Maros-Ujvár	„	—	—	3	17	3	58	3	12	2	23
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé	Érk.	8	18	3	24	4	09	—	—	—	—
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	23	3	34	4	50	2	84	2	03
Gyéres	„	8	47	4	10	5	55	2	14	1	53
Apahida	„	—	—	5	38	8	21	—	55	—	39
Kolozsvár (Vendéglő)	Érk.	10	7	5	50	8	47	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	10	17	6	28	8	20	—	—	—	—
Egeres	„	—	—	7	26	10	08	1	16	—	83
Bánffy-Hunyad	„	11	32	8	12	11	38	2	06	1	47
Csucsa	„	12	05	8	54	1	25	2	96	2	12
Rév	„	12	50	9	52	3	56	4	36	3	12
M.-Telegd	„	1	17	10	27	5	43	5	31	3	70
Nagyvárad (Vendéglő)	Érk.	1	45	11	04	6	52	6	29	4	49

Karácsonyi és Ujévi ajándékok!

Oriási választék és Kolozsvártt legolcsóbb forrás!!

u fötéren, br. Jósika-ház alatt, a nagy dohánytözsde mellett levö

DISZ-ÁRUTÁR

üzletemet teljesen ujonnan berendeztem.

KAPHATÓK: **Mindennemü téli czikkek**, u. m. nagyon szép mustrák kezdett munkákból czipők, kanapé-párnák Kulcstartók és ruhatartók, alsó ingek, női muffok, derék-füdzők, hárász-kendők, leánygyermek posztó-köntösök, női- és gyermek-strimflik, minden fajta kötö-gyapotak, gép-czérnák, férfi ingek, esőernyők, nyakkendők, férfi és női glacé posztó és szarvasbőr-keztyük, férfi és gyermek posztó-kalapok, férfi-, gyermek- és női czipők különösen nagy választékban. — Illatszerek, szappanok, **eszéki szappan, pomádé és puder**, diszitett kézi kosarak, uti kofferek és táskák, **gyermek bölcsők kerékkel és rugóval**, dús választékban **ALBUMOK**, czukortartók és **sinházi látcsövek**, mechanikus: **lég és gőzerejü játék-szerek** ezeken kivül minden galanterie, nürnbergi és gyermekjátékok nagy választékával üzletemet felszereltem.

Postai megrendeléseket legnagyobb figyelemmel utánvét mellett eszközlök.

Jó minőségért kezeskedem.

Mély tisztelettel ajánlja magát

a disz-árútár tulajdonosa

KOHN LAJOS.

Főtér br. Jósika-ház alatt.

(255) 38—52

Màr Januàr 14 én! harmadik huzása a 3%-os

SZERBFEJEDELEMSÉGI

SORSJEGYEKNEK

3%-os SZERB SORSJEGYEK

Evenkint öt huzás: január 14, márczius 14, junius 14, augusztus 14 és nov. 14-én.

1881-ről 100 frankkal aranyban.

A fönyeremény mindenkor

frank 100,000

ARANYBAN.

Ezen sorsjegy 3% kamatot hajt aranyban.

A legkisebb nyeremény 100 frank aranyban. A nyeremények és kamatok Bécsben, Budapesten, számtalan vidéki városban, valamint Belgrádban, a legtöbb európai főbb piaczon **minden levonás nélkül** kifizeti.

Eredeti sorsjegyek készpénz fizetés mellett **40** frtjával 60 kr. szelvény-kamattal együtt.

ÁTVÉTELI JEGYEK

fizetendö 3 frtos 14 havi részletben s egy 4 frtos maradékrészletben. Vevő már a 3 forint foglaló lefizetésével azonnali egyes osztatlan játnkjogot nyer.

A 3%-os Szerbfejedelemségi sorsjegyek november 12-én megtartott 1-ső huzás alkalmával a **10.000 10,000** és **4000 frankos fönyeremények**, aranyban, váltóüzletünk által eladott sorsjegyekkel lőnek **megnyerve** s általunk azonnal a legméltányosabban leszámitolva.

CSAK BÉCS, Wollzeile 10 és 13. **A „MERCUR“** CH. COHN, Wollzeile 10. és 13.

Dr. Lengils Fr. NYIR-BALZSAMA.

Már maga a növényi nedv, mely a nyirből foly, ha annak törzsökét megszurják, emberemlékezet óta, mint legkitünőbb szépitőszer **ismeretes**; de ha a nedv készitő utasitása szerint vegyi uton balzsammá készittetik, még csak akkor nyer majdnem csodálatos hatást.

Ha például este ezzel az arcz, vagy más valamely hely megkenetik, **már a következő reggelen csaknem észrevehetlen pikkelyek válnak le a bőrről, mely ez által fényes, fehér és lágy lesz.** E balzsam az arczon támadt ránczokat, himlőket elsimitja, ifju arczszint idéz elő; bőrnek fehérséget, lágyságot és frisseséget kölcsönöz; eltávolitja legrövidebb idő alatt a szeplőket, májfoltokat, anyajegyeket, orrvörösséget, atkát s a bőr minden tisztátlanságait.

Egy korsó ára használati utasitással 1 frt 50 kr.

Valódiságában csak Budapesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, király utcza; Pozsonyban PISZTORY PELIX, Mihályi kapu; Temesvárott TARCZAY ISTVÁNNAL; Agramban SIGM. MITLBACHNAL kapható.

AZ ERDÉLYRÉSZI HÁZI-IPAR FEJLESZTŐ EGYLET ÉS TÖBB HAZAI

MŰIPAR-INTÉZET KÉSZITMÉNYEI,

valamint díszmű-árukból és játékszerekből a legszebb, jó és hasznos

KARÁCSONYI ÉS UJÉVI

AJANDÉKOKNAK ALKALMAS CZIKKEK

DEMETER JÓZSEFNÉL

KOLOZSVÁRTT, Főtér, Báró RADÁK-háznál levő üzletében találhatók.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK AZONNAL TELYESITTETNEK

DEMETER JÓZSEF

az „Erdélyrészi háziipar fejlesztő egylet“ raktárosa.

(504) 5—10

NEMES, HASZNOS ÉS LEGJOBB SZORAKOZAST

A TÉLI IDÉNYBEN A

LOMBFŰRÉSZ-MUNKA

NYUJT!

Valódi amerikai lombfürész-gépek, lombfűrészek, rózsa-, ében, dió-, kőris- és juharfa-lemezek; különbféle zárok, sarkok és minden a lombfűrész munkához szükségeltető

ESZKÖZÖK és MINTÁK

KOLOZSVÁRTT CSAK IS

DEMETER JOZSEF

(506) főtéri kereskedésében kaphatók. 4—5

Nyomatott a „KELET“ nyomdájában Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.